

Alkutaipaleesta aikakauslehteen

Kun Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan perustettiin 1. 9. 1971 kirjastotieteen ja informatiikan oppituoli sekä oppiaineelle laitos, siirtyi Suomi niiden harvalukuisten maiden joukkoon, jossa kirjasto- ja informaatiopalvelualan ylin opetus tapahtuu yliopistossa ja voi niinmuodoin johtaa tohtorin tutkintoon asti. Edessä näytti tuolloin olevan pitkä tie kuljettavana ennenkuin oppiaine tieteenalana voisi vakiinnuttaa paikkansa. Varmaan optimistisimmat kuitenkin uskoivat »viisasten kiven» löytyvän jo ensimmäisen pikataipaleen takaa, pessimistisimmät taisivat asettaa koko taipaleelle lähtemisen kyseenalaiseksi.

Kymmenen vuotta on lopultakin varsin kohtuullinen aika, kun mittapuuna käytetään etenemistä tieteenalan oman aikakauslehden julkaisemishankkeen toteuttamiseen. Se on varsin lyhyt aika, kun tapahtunutta kehitystä arvioidaan lähtötilanteesta käsin.

Kymmenen vuotta sitten oli ensimmäisenä tehtävänä koota Tampereen yliopiston opetusjaoston kirjastotutkimuksen aineksista kirjastotieteen ja informatiikan arvosanaopetus sekä syventää sitä tieteenalan opetuksiksi. Opetusministeriön 1970-luvulla virittämän tutkinnonuudistuksen perusselvitysten tekeminen sekä kaikkien yliopistojen laitoksilta vaatiman tutkimuspoliittisen ohjelman laatiminen olivat omiaan jouduttamaan tieteenalan ominaissisällön selkiintymistä. Tulokset voitiinkin siirtää kehittyviin tutkintovaatimuksiin.

Kymmenen vuotta sitten oli opetuksen tukena hyvin vähän alan kotimaista tutkimusta. Lähes ainoana lähteenä oli käytettävänä vain ulkomaista tieteellistä kirjallisuutta, joka tuolloin näytti melko ristiriitaiselta, koska

useita koulukuntia oli juuri muotoutumassa. Tieteellisen opetuksen antaminen ilman omapohjaista tutkimuspanosta on varsin ongelmallista niin opettajille kuin opiskelijoille; molemmat jäävät referoinnin varaan. Kun laitosta lisäksi rasitti oppituolin haltijan virkanimityksen pitkittyminen vuosikymmenen loppuvuosiin, opiskelijat muodostivat ainejärjestönsä UDK r.y:n piiriin keskusteluryhmän pohtimaan tutkimuskirjallisuudesta esiin nousevia kysymyksiä. Näistä keskusteluista syntyi myös idea ruveta julkaisemaan merkittäviä artikkeleita suomalaisina käännöksinä. Näin saatiin omakielinen tieteellinen julkaisutoiminta käyntiin ravitsemaan teoreettisiin kysymyksiin suuntautuvia mieliä. Myöhemmin julkaistiin myös suomalaisten yhteiskuntatieteilijöiden primaarikirjoituksia.

Vuosikymmenen loppuvuosina valmistuivat kirjastotieteen ja informatiikan ensimmäiset lisensiaattitutkimukset. Kun niiden tekijät olivat toispaikkakuntalaisia, kontakti opiskelijoihin jäi vähäiseksi. Nämä ensimmäiset lisensiaattityöt olivat kuitenkin alkusoitto riipeästi viriävälle tutkimustoiminnalle. Mukaan tuli alunperin kirjastotieteeseen ja informatiikkaan suuntautuneiden nuorten tutkijoiden lisäksi myös tieteen siirtolaisia antamaan oman alkuperäisalansa panoksen vilkastuvalle toiminnalle. Tieteen siirtolaisia olivat myös ensimmäisten lisensiaattitutkimusten tekijät. Vuoden 1979 loppupäivinä kirjastotieteen ja informatiikan laitoksen ympärille kertynyt ryhmä yhdessä muutaman ainejärjestön edustajan kanssa toteutti vähittäin kypsyneen päätöksen perustaa tieteenalalle oma seura, Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistys.

Yleensä tieteenalan tunnustaminen tapahtuu siten, että sitä edistämään perustetaan

yliopistollinen oppituoli. Kirjastotieteen ja informatiikan osalta asiaa ei voine tulkita kovin suoraviivaisesti näin, sillä kymmenen vuotta sitten oli syynä pikemminkin kirjastonhoitajan ammattitutkinnon kohottaminen ylemmälle vaatimustasolle kuin varsinainen tieteenalan tunnustaminen. Nähdäkseni oli kysymys uusien puitteiden antamisesta. Niiden täyttäminen substanssilla jäi uudelle tieteenalalle itselleen. Siksi Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen perustaminen laitoksesta riippumattomaksi tutkijain yhteenliittymäksi merkitsee myös laitoksen toimialan tieteellistä tunnustamista.

Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistys on saanut Suomen Akatemialta apurahan tieteellisen aikakauslehden perustamiseen. Tälle tieteenalansa tunnustamiselle yhdistys antaa suuren arvon ja pyrkii vastaisuudessa tuotta-

maan julkaisuaan mahdollisimman säännöllisesti ja häiriöttömästi.

Lukijoilleen uusi aikakauslehti toivoo voitavansa antaa avaimet kirjastotieteen ja informatiikan kiehtovaan maailmaan sekä avaa palstansa myös lukijapuheenvuoroille.

Kymmenen vuotta kirjastotiedettä ja informatiikkaa on merkinnyt niin alan opettajille kuin opiskelijoille sekä kivireen vetämistä että laajoja näköaloja harjanteilta. Jos Kirjastotiede ja informatiikka -lehti pystyy opastamaan kulkijat vaivattomammalle reitille seuraavana kymmenvuotiskautena, se on täyttänyt tehtävänsä. Sen arvioiminen kuuluu lukijalle.

Tampereella 15. 11. 1981

Marjatta Okko